

Geachte collega,

Met genoegen hebben wij de aanmelding van uw leerlingen voor de Voorronde van de Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2011 ontvangen.

U ontvangt hierbij de opgavenpakketten, het bronnenboekje en de toelichting voor docenten met het scoreformulier. Daarnaast informeren wij u over de te volgen procedures.

De voorrondetoets

Wij vragen u de toets af te nemen gedurende **twee klokuren (120 minuten)** in de week van 14 tot en met 18 maart a.s. Evenals vorige jaren willen we u enige speelruimte bieden bij de planning van de Voorronde op uw school. Uitgaande van de voor een Olympiade onontbeerlijke sportiviteit vragen wij u om de toets af te nemen, de opgaven weer in te nemen en geen ruchtbaarheid te geven aan het flexibele tijdstip van afname van de toets. Op deze wijze denken wij een redelijke waarborg te hebben voor de vergelijkbaarheid van de werken.

Leerlingen dienen tijdens de toets de beschikking te hebben over een exemplaar van **De Grote Bosatlas, 52^e of 53^e editie**. Daarnaast mogen ze gebruik maken van een rekenmachine, een liniaal of een geodriehoek en kladpapier. De toets wordt gemaakt op officieel schoolpapier.

Correctie

Wij vragen u het gemaakte werk te corrigeren volgens het bijgevoegde correctiemodel, met inachtneming van de scoringsvoorschriften. De scores van uw kandidaten dient u vervolgens op het te kopiëren scoreformulier (achterin de toelichting voor docenten) in te vullen. Dit formulier en de werken van de leerlingen met **een score van 40 punten of meer** van uw school ontvangen wij graag *uiterlijk woensdag 31 maart a.s. op de SLO*. Opgaven, die na deze datum binnenkomen, kunnen in verband met een strakke planning helaas niet meer in behandeling genomen worden, dat wil zeggen dat ze niet meer naar de correctiecommissie worden verzonden.

U kunt de werken (indien gewenst aangetekend) als volgt adresseren:

SLO Nationale Aardrijkskunde Olympiade
secretaresse Marian Bijkerk
Postbus 2041
7500 CA Enschede

De ingestuurde werken worden nogmaals bekeken door de correctiecommissie van de Olympiade, waarna de beste kandidaten worden uitgenodigd voor de Eindronde.

Correspondentie over de Voorronde is niet mogelijk. De uitslag van de tweede correctie is bindend. De door u ingestuurde werken worden niet geretourneerd. Ze worden na de prijsuitreiking vernietigd.

Eindronde Olympiade

De resultaten van de Voorronde worden op 14 april bekendgemaakt aan de scholen van de eindrondedeelnemers. Daarnaast wordt de lijst met eindrondekandidaten die dag gepubliceerd op de website van de Aardrijkskunde-Olympiade (www.aardrijkskunde-olympiade.nl).

Hebt u op 20 april geen bericht ontvangen, dan is geen van uw kandidaten tot de Eindronde van de Olympiade doorgedrongen.

De Eindronde van de Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2011 wordt gehouden op 6, 7 en 8 juni aanstaande in de Hogeschool van Amsterdam. De deelnemers aan de Olympiade, hun docenten en de schoolleiding ontvangen hierover informatie op school (medio mei 2011).

Voorafgaand aan de Eindronde is er eventueel nog een voorbereidingsdag voor de deelnemers (eind april of begin mei). Informatie hierover ontvangen zij te zijner tijd.

Indien u naar aanleiding van de voorrondetoets of de Olympiade Aardrijkskunde nog vragen heeft, dan kunt u contact opnemen met: SLO, Frederik Oorschot, telefoonnummer: 053 4840258, email: f.oorschot@slo.nl.

Wij wensen uw kandidaten veel succes!

Correctievoorschrift Voorrunde Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2011

Aanwijzingen voor de docent/corrector

Algemene regels

- 1 De docent/corrector is verplicht het scoringsvoorschrift voor de scoring van de Voorrunde van de Nationale Aardrijkskunde Olympiade toe te passen.
- 2 De docent/corrector doet een scorevoorstel. De correctiecommissie bepaalt de eindscore.
- 3 De correctiecommissie van de Olympiade bepaalt de rangorde van de beste 25 kandidaten.
- 4 De uitslagen van Voorrunde en Eindronde zijn bindend. Deelname aan de Olympiade impliceert aanvaarding van deze condities.

Scoringsregels

- 1 De docent/corrector vermeldt de scores per (deel)vraag in de kantlijn van het werk. De totaalscore van iedere kandidaat wordt op een aparte lijst vermeld.
- 2 Bij de scoring van een onderdeel van het schriftelijk werk zijn alleen hele punten geoorloofd. Een toegekende score kan nooit lager zijn dan 0.
- 3 Een volledig juiste beantwoording van een vraag levert het aantal punten op dat in het antwoordmodel als maximumscore staat aangegeven.
- 4 Voor het schriftelijk werk kunnen maximaal 60 scorepunten toegekend worden.
- 5 Indien een gegeven antwoord niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist gekwalificeerd kan worden, moet het aantal beschikbare punten geheel of gedeeltelijk aan het gegeven antwoord worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel.
- 6 Indien in een gegeven antwoord een gevraagde verklaring, uitleg of berekening ontbreekt, dan wel foutief is, kunnen geen punten worden toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven.
- 7 Bij de 'uitlegvragen' wordt gelet op de volledigheid van de uitleg. Bij een volledige uitleg moet niet alleen de oorzaak, reden of verklaring worden gegeven, maar ook een onderbouwing met een bron of een opbouw van de uitleg in twee of drie stappen. Voor zo'n volledige uitleg zijn meestal 2 à 3 scorepunten te verdienen. Voor een uitleg die gedeeltelijk juist is, kan de beoordelaar een deelscore toekennen.
- 8 Indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 9 Indien een kandidaat bij een opsomming meer antwoorden geeft dan er expliciet gevraagd worden, dan komen alleen de eerst gegeven antwoorden voor beoordeling in aanmerking.
- 10 Bij sommige vragen moet er eerst een keuze gemaakt worden die vervolgens toegelicht/beargumenteerd moet worden. Vaak wordt er dan voor deze keuze geen score toegekend maar wel voor een juiste/passende toelichting/argumentatie.

Het verdient aanbeveling het scoren van het werk per vraag uit te voeren en tijdens de scoringsprocedure de volgorde van werken enkele keren te wijzigen. Dit om ongewenste beoordelingseffecten tegen te gaan.

A Rusland en de demografische crisis

- 1 Maximumscore 1
In Rusland ligt het sterftecijfer hoger dan het geboortecijfer, terwijl in Nederland het geboortecijfer hoger ligt dan het sterftecijfer.
- 2 Maximumscore 1
Alle antwoorden die verwijzen naar de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog of het Stalinregime (hoge sterftecijfers en uitstel van geboorten) moeten juist gerekend worden.
- 3 Maximumscore 2
Een voorbeeld van een juist antwoord is:
- De gebeurtenis: Het uiteenvallen van de Sovjetunie / de val van het communisme 1
  - Door de (moeizame) omschakeling naar een kapitalistisch systeem / een markteconomie vielen voor veel Russen zekerheden weg (en in een onzekere situatie zijn mensen geneigd om minder kinderen te nemen) 1
- 4 Maximumscore 2
Voorbeelden van juiste oorzaken zijn:
- het grote alcoholgebruik onder Russische mannen
  - Russische mannen roken relatief veel.
  - Depressie en zelfmoord komt relatief veel voor bij Russische mannen (bijvoorbeeld doordat veel mannen werkloos zijn geworden door de omschakeling naar een markteconomie).
- per juiste oorzaak 1 punt
- 5 Maximumscore 2
Uit de beredenering moet blijken dat
- in de andere voormalige Sovjet-republieken in het communistische tijdperk veel Russen woonden, 1
  - waarvan een deel na het uiteenvallen van de Sovjetunie naar Rusland migreerde. 1
- 6 Maximumscore 2
Voorbeelden van juiste oorzaken zijn:
- Er zullen minder werkenden zijn (wat leidt tot minder inkomsten uit bijvoorbeeld loonbelasting).
  - Er zullen meer pensioenen moeten worden uitgekeerd (wat leidt tot hogere uitgaven).
  - Er zal een groter beroep worden gedaan op de gezondheidszorg (waardoor investeringen hierin nodig zullen zijn).
- per juiste oorzaak 1 punt

- 7
- Maximumscore 2
- De juiste antwoorden zijn:
- De Kaukasus: in deze overwegend islamitische regio ligt het geboortecijfer relatief hoog 1
  - West-Siberië: in deze regio is een immigratieoverschot omdat er veel werk is in de aardgaswinning 1

Opmerking

Andere juiste omschrijvingen van de bedoelde gebieden mogen goed gerekend worden.

- 8
- Maximumscore 1
- China

- 9
- Maximumscore 2
- Een voorbeeld van een juist argument voor de stelling is:
- Het aantal mensen in de jongste leeftijdsgroepen groeit (wat duidt op een mogelijke stijging van het geboortecijfer).
- Een voorbeeld van een juist argument tegen de stelling is:
- De toename van het aantal mensen in de jongste leeftijdsgroepen kan ook het gevolg zijn van het feit dat een relatief grote leeftijdsgroep in de vruchtbare periode is gekomen / kan het gevolg zijn van andere factoren dan het gevoerde beleid.

per juist argument 1 punt

B De Romeinse Limes aan de Oude Rijn

- Maximumscore 2
- 1 Uit het antwoord moet blijken dat
- de uitbouw blijkt uit de parallelle ligging van strandwallen/duinen 1
  - de afbraak blijkt uit de ligging van de Brittenburg (die nu in zee ligt) 1
- Maximumscore 2
- 2 Uit de uitleg moet blijken dat
- de Romeinse weg werd aangelegd op een (zandige) oeverwal, 1
  - waar veel beter gebouwd kan worden dan in de omliggende klei- en veengebieden 1
- Maximumscore 2
- 3 Uit de redenering moet blijken dat
- de castella gelegen waren op plaatsen waar (veen)stroompjes uitmonden in de Rijn, 1
  - zodat de Romeinen de toegangsmogelijkheden tot de Rijn konden controleren 1
- Maximumscore 1
- 4 de lage stroomsnelheid / het geringe verhang / het moeilijke afwateren van de rivier door de hoge zeespiegelstand
- Maximumscore 3
- 5 Uit het antwoord moet blijken dat
- de tufsteen uit de Eifel / Midden-Duitsland afkomstig is 1
  - dit af te lezen is van kaart 76B (52° druk: 70B) of kaart 76A (52° druk: 70A) 1
  - de tufsteen met schepen via de Rijn naar Valkenburg werd vervoerd 1

C De rol van China in Afrika

- Maximumscore 2
- 1 Een voorbeeld van een juiste redenering is:
- In het koloniale verleden werd Afrika vooral ingericht om grondstoffen uit te voeren (naar het moederland) 1
  - Door ruilvoetverslechtering raakte Afrika economisch steeds verder achterop bij landen / werelddelen die vooral eindproducten uitvoeren 1
- Maximumscore 2
- 2 Uit de uitleg moet blijken dat
- China de laatste jaren een snelle economische ontwikkeling / een snelle industrialisatie doormaakt (oorzaak), 1
  - waardoor er een sterke behoefte is aan grondstoffen (gevolg) 1
- Maximumscore 2
- 3 Juiste voorbeelden van backwash-effects zijn:
- Er wordt landbouwgrond onttrokken aan de lokale bevolking.
  - Er zullen meer grondstoffen (zonder waardetoevoeging) worden uitgevoerd.
  - overname van de lokale handel
- per juist voorbeeld 1 punt
- Maximumscore 2
- 4 Voorbeelden van juiste oorzaken zijn:
- de groei van de wereldbevolking
  - de stijgende welvaart
  - de stijgende vraag naar biobrandstoffen
- per juiste oorzaak 1 punt
- Maximumscore 2
- 5 Uit het antwoord moet blijken dat
- al deze landen aan de kust liggen, 1
  - zodat de landbouwproducten snel afgevoerd kunnen worden naar Azië 1

D De transformatie van het Ruhrgebied

- 1 Maximumscore 1
Daar komt steenkool aan de oppervlakte voor / kon steenkool in dagbouw worden gewonnen.
- 2 Maximumscore 2
Een voorbeeld van een juiste redenering is:
- De ontwikkeling van het spoorwegennet leverde werk op voor de staalindustrie 1
  - Door de ontwikkeling van het spoorwegennet werd het vervoer van ijzererts, steenkool en staal gemakkelijker 1
- 3 Maximumscore 3
Voorbeelden van juiste oorzaken zijn:
- Steenkool werd als brandstof steeds meer vervangen door aardolie of aardgas.
  - goedkope aanvoer van staal uit andere landen
  - Kunststof verving staal in veel producten.
  - In andere landen was steenkool goedkoper te winnen dan in het Ruhrgebied.
  - Er moesten steeds diepere lagen worden aangeboord, zodat de steenkool te duur werd
- per juiste oorzaak 1 punt
- 4 Maximumscore 2
Uit de redenering moet blijken dat
- de fabrieken zich oorspronkelijk vestigden aan de rand van de stad, 1
  - maar door de snelle groei van de stad werd de omgeving van deze fabrieken al gauw volgebouwd met (arbeiders)woningen 1
- 5 Maximumscore 2
Voorbeelden van juiste kenmerken zijn:
- De terreinen liggen relatief dicht bij het oude centrum.
  - De terreinen liggen vaak langs uitvalswegen.
  - De terreinen zijn relatief groot.
- per juist kenmerk 1 punt
- 6 Maximumscore 1
Het oude stadscentrum is veel minder levendig geworden / winkels in de oude binnenstad verdwijnen.

E Cambodja, een nieuwe Aziatische tijger op de loer?

- Maximumscore 3
- 1 Uit de beschrijving moet blijken dat
- dood plankton / organisch materiaal zich op de zeebodem ophoopt, 1
  - waarna het bedekt wordt met sedimenten 1
  - en (door de hoge druk / temperatuur) wordt omgezet in olie en/of gas 1
- Maximumscore 2
- 2 De juiste landen zijn:
- China 1
  - Japan 1
- Maximumscore 2
- 3 Voorbeelden van een juist demografisch gegeven zijn:
- de relatief lage levensverwachting in Cambodja
  - het relatief hoge geboortecijfer van Cambodja
  - het relatief hoge zuigelingensterftcijfer van Cambodja
- Voorbeelden van een juist economisch gegeven zijn:
- het relatief lage BNP per hoofd van de bevolking
  - het relatief hoge aandeel mensen dat werkzaam is in de primaire sector
- per juist gegeven 1 punt
- Maximumscore 2
- 4 Een voorbeeld van een juiste redenering is:
- In perifere landen als Cambodja zijn de lonen laag, 1
  - zodat de textielindustrie vanuit centrum- of semi-periferielanden naar onder andere Cambodja werd verplaatst 1
- Maximumscore 2
- 5 Voorbeelden van juiste voorwaarden zijn:
- er zal stabiliteit moeten zijn / er zullen geen conflicten moeten zijn
  - er zal weinig corruptie moeten zijn / er zal sprake moeten zijn van 'good governance'
  - de overheid zal er voor moeten zorgen dat een deel van de opbrengsten geïnvesteerd wordt in (werkgelegenheid voor) de bevolking van Cambodja
- per juiste voorwaarde 1 punt
- Maximumscore 3
- 6 Een voorbeeld van een juiste redenering is:
- de vraag naar arbeiders zal door de economische boom toenemen 1
  - waardoor de lonen zullen stijgen 1
  - zodat de productie van textiel in Cambodja duurder wordt / verplaatst wordt naar landen waar de lonen lager liggen 1

Scoreformulier Voorrondetoets Aardrijkskunde Olympiade 2011

Naam school .....

Postadres .....

Postcode en plaats .....

Telefoon school .....

Naam docent(e) .....

Telefoon privé .....

De toets is afgenomen op ..... maart 2011 van ..... tot ..... uur.

	Naam leerling	(Totaal)score in punten
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		

Bij meer dan 15 kandidaten kunt u dit formulier kopiëren en doornummeren.

Datum ..... Handtekening.....